

Persekutoj kontraŭ la Internacia Lingvo en Soveta Unio,
laŭ la historiaj studoj de Ulrich Lins
Radioprelego de Claude kaj Andrée GACOND, SRI 603, 1975.04.30 & 05.03

Cl.- Parolas gesinjoroj Claude kaj Andrée Gacond.

Siatempe ni raportis pri la persekutoj kontraŭ la esperanto-movado fare de la naziismo. Kiel ĉiuj scias, ankaŭ la stalinismo estis mortiga por la esperantistoj. Dum tiu ĉi maja monato ni donos la vi kelkajn sciigojn pri la persekutoj kontraŭ la internacia lingvo en Soveta Unio, tio laŭ la historiaj studoj de Ulrich Lins.

A.- Koncerne la temon Ulrich Lins enkonduke skribas : « *Esplori la kialojn kaj detalojn de la stalinisma subpremado de la Internacia Lingvo montriĝas senkompare pli komplike ol analizi la persekutojn sub Hitler. La konsulteblaj dokumentoj estas ĉi-kaze minimumaj. Nek la soveta registaro nek la sovetaj esperantistoj publike eĉ konfesis la anatemon al Esperanto dum la periodo de **personkulto** – krom okazaj aludoj, ke la Movado **longe stagnadis** aŭ ke difinitaj personoj **tragike mortis**, tiel ke ni preskaŭ komplete dependas de personaj memoroj, de supozoj kaj de aŭdacaj hipotezoj.* » (Fino de la citaĵo).

Cl.- Por hodiaŭ jen ĝenerala priskribo de la persekuta periodo.

A.- La rusaj esperantistoj, tradicie tre progresema elemento en la adeptaro de la Internacia Lingvo, bonvenigis la Oktobran Revolucion kiel plenumiĝon de unu kondiĉo por efektivigo de la slogano « *Proletoj de ĉiuj landoj, unuiĝu !* » Ili esperis, ke la nun liberigita laborularo plenumos ankaŭ la alian kondiĉon : havigon de komuna mondlingvo. Ili kredis, ke esperanto povos efike kontribui al la venko de socialismo en tutmonda kadro, se la juna Soveta Unio akcelas kaj aplikas ĝin.

Cl.- Tial, kiam la komunista partio kaj la registaro proklamis la bezonon intensigi la internaciajn kulturajn rilatojn kun laboristoj, la organizaĵo Sovetrespublikara Esperantista Unio (SEU), fondita en 1921, ĝuis dum kelkaj jaroj oficialan apogon. Ĝi organizis multajn kursojn ĉie en la landego kaj varbis multajn novajn membrojn. En la internacia movado, ĉefe en la kadro de Sennacieca Asocio Tutmonda (SAT), SEU ludis elstaran rolon.

A.- La laboro de SEU estis tiom efika, ke la angla lingvisto A Thorburn konstatis komence de la tridekaj jaroj, ke Esperanto estas en Soveta Unio same disvastigita kiel la germana lingvo.

Cl.- Unu jaron antaŭ la komenco de la persekutoj Sovetrespublikara Esperantista Unio havis preskaŭ 9'000 registritajn membrojn, kiujn ĉirkaŭis demiloj da simpatiantoj, komencantoj kaj helpemaj amikoj.

A.- La persekutoj kontraŭ Esperanto komenciĝis subite en 1935. La unua fulmbato okazis, kiam membro de la Centra Komitato de SEU, D. S. Sneĵko el Minsk, estis subite malliberigita kaj kondamnita al kvinjara punlaboro.

Cl.- Sed tiu unua rimarkinda aresto ankoraŭ ne maltrankviligis la plej multajn sovetajn esperantistojn. Plene fidante la justecon de la reĝimo ili konkludis, ke verŝajne Sneĵko iel ŝarĝis sin per kulpo.

A.- Eĉ kiam E. K. Drezen, la prezidanto de SEU, kaj Herbert Muravkin estis arestitaj, pluraj trankviligis sian konsciencon memorante, ke la Latvo Drezen parolis la rusan kun fremda akcento, ke Muravkin longe studis en Germanio kaj portis iom tro bonkvalitajn vestaĵojn kaj ke ili do eble fakte havis rilatojn kun *kontraŭsovetaj elementoj*.

Cl.- Sed atribui al la postaj okazaĵoj ankoraŭ ian racian bazon fariĝis pli kaj pli ne eble, ĉar la malliberigo de la gvidantoj tenis post si ĉiam pli multajn viktimojn : ne nur funkciulojn sur la loka nivelo, sed fine ankaŭ la grandegan nombron de ordinaraj membroj. La giganta aresta maŝino silente, sed nehaltigeble, englutis la sovetajn esperantistojn. Dum la venontaj elsendoj ni provos priskribi la kaŭzojn de tiu amaspersekutado.

A.- Ni hodiaŭ menciuj la nomojn de kelkaj arestitoj, kiuj malaperis kaj neniam plu revenis :

Cl.- Tiel subite malaperis la membroj de la Centra Komitato de SEU : N. Nekrasov, N. Incertov, la gvidanto de la ekspedejo de SEU Petr Gavrilov kune kun siaj teknikaj helpantoj, la desegnisto Jevgenij Gurov, kiu projektis en 1936 glumarkon kun la teksto « *Subtenu la eldonon de Lenin-Verkaro !* », la elstara poeto E. Miĥalski kaj miloj da aliaj esperantistoj.

A.- Kiuj restis liberaj, tiuj ĉesis okupiĝi pri Esperanto antaŭ-timante la tagon, kiam la vico estos ankaŭ ĉe ili.

Cl.- La arestojn tute ne akompanis rektaj atakoj kontraŭ Esperanto mem en la amas-komunikiloj kaj apenaŭ regis klara konscio, ke nur la kono de Esperanto jam estas danĝero. Kiam Nikolaj Rytjkov estis ekzemple arestita en marto 1938, li serioze kredis, ke oni venigas lin al Lubjanka por traduklaboroj. Sed alveninte en tiun fifaman turmentojon li eksciis la veran kialon. Kiel ĉiu arestita esperantisto li nur povis aŭskulti la jenan stereotipan akuzon :

A.- « *Vi estas aktiva membro de internacia spiona organizaĵo, kiu sin kaŝas sur la teritorio de USSR sub la nomo de Sovetrespublikara Esperantista Unio.* »

Cl.- Ordinaraj membroj de SEU suferis dum deko aŭ pli da jaroj pezan punlaboron en siberiaj koncentrejoj, dividante tiun sorton kun multegaj aliaj viktimoj de la stalina teroro ; el ili nur tre malmultaj revenis, inter la plej konataj nur G. Demidjuk kaj P. Ŝumilov. Inter la funkciuloj de la postmilita renaskiĝinta movado en Soveta Unio troviĝis nur tri iamaj ĉefaktivuloj de SEU : S. N. Podkaminer, Gorgen Sevak kaj E. A. Bokarev. Nikolaj Rytjkov, kiu estis nur 24-jara, kiam li estis arestita, restis malliberigita de marto 1938 ĝis novembro 1955, tio estas dum 17 jaroj, por poste aŭdi, ke li estas senkulpa.

A.- Dum la venontaj semajnoj ni daŭrigos nian raporteton pri la persekutoj kontraŭ la esperanto-movado fare de la stalinismo.

Cl.- Vi aŭdis prelegon el Svislando. Parolis gesinjoroj Claude kaj Andrée Gacond. Ĝis reaŭdo !